

APR 2024

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF2347

[Total No. of Pages : 4

[6632]-9

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)
LC - 0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY
(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions front Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No. 10 is for 15 marks.

PART - A

[3×15=45]

Q1) Explain the administrative justice system in Madras from 1639 to 1726.

Q2) "Before 1773, the executive had exercised control over judiciary, the Regulating Act, 1773 sought to change this pattern and authorised the judiciary to control the executive". Do you agree with this statement? Write a detailed note on Regulating Act, 1773.

Q3) Discuss in detail judicial reforms during Lord Cornwallis period of 1793.

Q4) Discuss the salient features of the Government of India Act, 1935.

Q5) Explain the establishment of High Courts under the India High Courts Act, 1861.

P.T.O.

PART - B

[2×10=20]

Q6) Write a note on Montague-Chelmsford reforms

Q7) Critically examine the decision given by Supreme Court in Patna Case

Q8) Write a detail note on role of Privy Council in the administration of justice system during British Era

Q9) Evaluate the codification of law in India with special reference to law commission

PART - C

Q10) Write short notes (any three)

[3×5=15]

- a) Raja Nandkumar Trial
- b) Charter of 1600
- c) Nehru Report
- d) Mayor's Court
- e) Sati Regulation Act, 1829

Total No. of Questions : 10]

PF2347

[6632]-9

Third Year B.A. LL.B. (Five Year Law Course)

LC - 0501 : LEGAL AND CONSTITUTIONAL HISTORY

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 80]

- सूचना :-
- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
 - 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
 - 3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हे 15 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ

[3×15=45]

प्र.1) 1639 ते 1726 या कालावधीतील मद्रासमधील प्रशासकीय न्यायव्यवस्थेचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.2) “1773 पूर्वी, कार्यकारी मंडळाचे न्यायपालिकेवर नियंत्रण होते, 1773 च्या नियामक कायद्याने ही पद्धत बदलण्याचा प्रयत्न केला आणि न्यायपालिकेला कार्यकारी मंडळावर नियंत्रण ठेवण्याचा अधिकार दिला” तुम्ही या विधानाशी सहमत आहात का? नियामक कायदा, 1773 वर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.3) लॉर्ड कॉर्नवॉलिस यांच्या काळातील न्यायिक सुधारणांवर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.4) भारत सरकार अधिनियम, 1935 च्या प्रमुख वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.

प्र.5) भारतीय उच्च न्यायालय अधिनियम, 1861 अन्वये उच्च न्यायालयांच्या स्थापनेचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.6) मॉन्टेग्यू-चेम्सफोर्ड सुधारणांवर एक टीप लिहा.

प्र.7) पटना प्रकरणात सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या निर्णयाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्र.8) ब्रिटिश काळात न्यायव्यवस्थेच्या प्रशासनात ग्रिन्ही कौन्सिलच्या भूमिकेवर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.9) विधी आयोगाच्या विशेष संदर्भासह भारतातील कायद्याच्या संहिताकरणाचे मूल्यांकन करा.

भाग-क

प्र.10) कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लहान टीप मध्ये लिहा.

[3×5=15]

- अ) राजा नंदकुमार खटला
- ब) चार्टर 1600
- क) नेहरू अहवाल
- ड) महापौर न्यायालय
- इ) सती नियमन कायदा, 1829

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

APR 2026

PF-2348

[Total No. of Pages : 4

[6632]-10

T.Y. B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LL-0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A carries 15 marks
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B carries 10 marks
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C carries 5 marks

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Discuss the ancient to modern sources of Hindu Law.
- Q2) Explain the definition of "Nikah" along with essentials of valid Marriage under Muslim Law.
- Q3) What are the remedies available to the parties to a marriage under the Special Marriage Act, 1954?
- Q4) Explain the provisions for Marriage of citizen outside India under the Foreign Marriages Act, 1969.
- Q5) What is Talakh ? Explain various forms of Talakh allowed under Muslim Law.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) What are the Powers of Courts in Matrimonial Proceedings to pass orders about custody of children.
- Q7) What are the CARA guidelines under Adoption Laws?
- Q8) Elaborate on the Provisions relating to maintenance under section 125 of the Code of Criminal Procedure 1973 and the Domestic Violence Act, 2005.
- Q9) Write a critical note on legalizing same sex Marriage.

P.T.O.

PART - C

Q10) Answer Any Three giving reasons :

[3 × 5 = 15]

- a) 'A' who is undergoing psychological counselling for anxiety married 'B'. Now 'B' wants to annul the marriage owing to mental incapacity of 'A' to give consent. Will 'B' succeed?
- b) 'C' and 'D' are aged parents of 'E' who is not willing to maintain them. What are the remedies available to them?
- c) 'G' is a 35 years old Hindu male willing to adopt 'H', a girl aged 11 years. Is the adoption valid.
- d) 'M' a Muslim having 4 wives contracts a Muta marriage with 'N'. Is it valid? What are the legal consequences of this marriage?
- e) 'P' and 'Q' are Hindu full sisters. P's son wants to marry Q's daughter. Can they do so?

Total No. of Questions : 10]

PF-2348

[6632]-10

T.Y. B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LL-0502 : FAMILY LAW - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग क मधून कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) हिंदू कायद्याच्या प्राचीन ते आधुनिक स्त्रोतांची चर्चा करा.
प्रश्न 2) मुस्लिम कायदानुसार वैध विवाहाच्या आवश्यक गोष्टींसह “निकाह” ची व्याख्या स्पष्ट करा.
प्रश्न 3) विशेष विवाह कायदा, 1954 अंतर्गत विवाहासाठी पक्षकारांना कोणते उपाय उपलब्ध आहेत?
प्रश्न 4) परदेशी विवाह कायदा, 1969 अंतर्गत भारताबाहेरील नागरिकांच्या विवाहासाठीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.
प्रश्न 5) तलाख म्हणजे काय? मुस्लिम कायद्यांतर्गत अनुमत तलाखचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

भाग - ब

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) मुलाचे ताबा ठेवण्याचे आदेश देण्यासाठी वैवाहिक प्रक्रीयेमध्ये न्यायालयांचे कोणते अधिकार आहेत.
प्रश्न 7) दत्तक कायद्यांतर्गत CARA मार्गदर्शक तत्त्वे काय आहेत?
प्रश्न 8) फौजदारी प्रक्रिया संहिता 1973 आणि घरगुती हिंसाचार कायदा, 2005 च्या कलम 125 अंतर्गत देखभाल संबंधित तरतुदींचे तपशीलवार वर्णन करा.
प्रश्न 9) समलिंगी विवाह कायदेशीर करण्यावर एक गंभीर टीप लिहा.

भाग - क

प्रश्न 10) कारणे देऊन कोणतेही तीन उत्तर द्या.

[3 × 5 = 15]

- अ) 'A' जो चिंताग्रस्त मानसिक समुपदेशन घेत आहे तो 'B' शी विवाहित आहे. आता 'B' ला संमती देण्याच्या 'A' च्या मानसिक अक्षमतेमुळे लग्न रद्द करायचे आहे. 'बी' यशस्वी होईल का?
- ब) 'C' आणि 'D' हे 'E' चे वृद्ध पालक आहेत जे त्यांना सांभाळण्यास तयार नाहीत. त्यांच्यासाठी कोणते उपाय उपलब्ध आहेत?
- क) 'G' हा 35 वर्षांचा हिंदू पुरुष आहे जो 'H' 11 वर्षांची मुलगी दत्तक घेण्यास इच्छुक आहे. दत्तक वैध आहे.
- ड) 4 बायका असलेला 'M' मुस्लिम 'N' शी मुता विवाह करतो. ते वैध आहे का? या विवाहाचे कायदेशीर परिणाम काय आहेत?
- इ) 'P' आणि 'Q' या हिंदू पूर्ण बहिणी आहेत. P च्या मुलाला Q च्या मुलीशी लग्न करायचे आहे. ते असे करू शकतात का?

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2349

[Total No. of Pages : 4

[6632]-11

Third Year B.A. LL. B.

(Five Year Course)

LC 0503 : Law of Contract-I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question carries 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question carries 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in part C is for 05 marks.

PART-A

Attempt any Three

[3 × 15 = 45]

- Q1) Explain the rules regarding contracts by persons of unsound mind and persons disqualified by law, with suitable examples.
- Q2) What are void agreements? Discuss the different kinds of agreements that are considered void, with suitable illustrations.
- Q3) Explain the meaning of the statement: All contracts are agreements, but all agreements are not contracts.
- Q4) What is breach of contract? Explain the various remedies available for breach of contract.
- Q5) Discuss the various modes of discharge of a contract under the Indian Contract Act, 1872, with reference to relevant case laws.

PART-B

Attempt any Two

[2 × 10 = 20]

- Q6) What is free consent? Distinguish between fraud and misrepresentation with suitable examples.
- Q7) What is a contingent contract? Distinguish between a contingent contract and a wagering agreement.
- Q8) Explain the meaning and types of injunctions with suitable examples.
- Q9) Discuss the provisions relating to quasi-contracts under the Indian Contract Act, 1872, with suitable examples.

P.T.O.

PART-C

Q10) Answer any Three of the following.

[3 × 5 = 15]

- a) Consideration
- b) Specific Performance
- c) Proposal
- d) Time & Place of Performance
- e) Rescission

PF-2349

[6632]-11
Third Year B.A. LL. B.
(Five Year Course)
LC 0503 : Law of Contract-I
(2017 Pattern) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ: 3 तास]

सूचना:

[एकूण गुण: 80

- 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग-अ

कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या :

[3 × 15 = 45]

- Q1) मानसिकदृष्ट्या असमर्थ असलेल्या आणि कायद्याने अयोग्य ठरवलेल्या व्यक्तींनी केलेल्या करावांवील नियम, योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- Q2) शून्यकरार (Void Agreements) म्हणजे काय? शून्य मानल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या करावांवर योग्य उदाहरणांसह चर्चा करा.
- Q3) 'सर्व करार हे करारनामे असतात, पण सर्व करारनामे हे करार असत नाहीत'. या विधानाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- Q4) करार भंग (Breach of Contract) म्हणजे काय? करार भंगासाठी उपलब्ध विविध उपाय स्पष्ट करा.
- Q5) भारतीय करार कायदा, 1872 अंतर्गत करार समाप्त करण्याच्या विविध पद्धतीं बाबत संबंधित न्यायप्रकरणांचा संदर्भ देऊन चर्चा करा.

भाग-ब

कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या :

[2 × 10 = 20]

- Q6) मुक्त संमती (Free Consent) म्हणजे काय? फसवणूक (Fraud) आणि चुकीची माहिती देणे (Misrepresentation) या मधील फरक उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- Q7) संभाव्य करार (Contingent Contract.) म्हणजे काय? संभाव्य करार आणि पैज करार (Wagering Agreement) या मधील फरक स्पष्ट करा.
- Q8) मनाई हुकूम (Injunction) चा अर्थ आणि त्याचे प्रकार योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- Q9) भारतीय करार अधिनियम, 1872 अंतर्गत सदृश करार (Quasi-Contracts) संबंधित कायदेशीर नियम उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

भाग-क

Q10) खालील पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

[3 × 5 = 15]

- अ) मोबदला
- ब) विशिष्ट अंमलबजावणी
- क) प्रस्ताव
- ड) पूर्ततेची वेळ आणि ठिकाण
- इ) रद्दकरणे

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2350

[Total No. of Pages : 4

[6632]-12
Third Year B.A. LL.B.
(Five Year Course)
LC-0504 : Law of Crimes
(2017 Pattern) (Semester - V)

*Time : 3 Hours]**[Max. Marks : 80**Instructions to the candidates:*

- 1) *Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
- 2) *Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
- 3) *Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.*

PART-A

Attempt (Any Three) questions.**[3 × 15 = 45]**

- Q1)** Discuss the historical background and development of criminal law in India, leading up to the enactment of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023.
- Q2)** Discuss the provisions of Sections 14 and 17 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023 concerning "Mistake of Fact." Differentiate between mistake of fact and mistake of law with reference to the relevant case laws. Also analyse the conditions under which mistake of fact can be a valid defence.
- Q3)** Discuss the provisions relating to the various types of punishments from Sections 4 to 13 of the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023.
- Q4)** Describe in detail the various inchoate crimes under the Bhartiya Nyaya Sanhita, 2023. Why are acts that fall short of completed offenses still considered punishable?
- Q5)** Explain the differences between Murder and Culpable Homicide Not Amounting to Murder, by referring to Sections 100 and 101 of the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023.

P.T.O.

PART-B

Attempt (Any Two) questions.

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Write a note on the defence of insanity, with reference to the McNaughten Rules and to Section 22 of the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023. How is legal insanity different from medical insanity?
- Q7)** Write a note on the offense of "Causing Death by Negligence" as defined in Section 106 of the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023. What constitutes criminal negligence, and how does it differ from rashness or intentional acts leading to death?
- Q8)** Write a note on the offense of "Terrorist Acts" as outlined in Section 113 of the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023. What constitutes a terrorist act under this provision, and what are the implications of this classification?
- Q9)** Write a note on the offense of "Dowry Death" as defined in Section 80 of the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023. What are the legal presumptions and consequences associated with dowry death?

PART-C

Q10) Answer (Any Three) of the following.

[3 × 5 = 15]

- B fires a gun in the bushes, not knowing that C is sitting behind the bushes. What offences has B committed under the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023? Explain with reason.
- P is an American citizen living in London. From there, P sends emails to Q, who is an Indian citizen living in Lucknow. Through the emails, P deceives Q and fraudulently induces Q to transfer Rupees 50 lakhs for investing in shares. P never purchases any shares for Q, but uses all the money personally. Does the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023 have jurisdiction to punish P for cheating?
- X, Y and Z planned a bank robbery. On the fixed day, X and Y went inside the bank to actually commit the robbery, while Z waited outside in a car so that they could all escape afterwards. When the cashier refused to hand over the money and tried to call the police, X shot the cashier to death. Discuss the liability of Y and Z for murder under the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023.
- Z, going on a journey, entrusts his plate to A, the keeper of a warehouse, till Z shall return. A carries the plate to a goldsmith and sells it. What offense has A committed under the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023?
- A says "Z is an honest man; he never stole B's watch"; intending to cause it to be believed that Z did steal B's watch. What offense has A committed under the Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023?

Total No. of Questions : 10]

PF-2350

[6632]-12

Third Year B.A. LL.B.

(Five Year Course)

LC-0504 : Law of Crimes

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण: 80

उमेदवारांना सूचना :

- 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

प्रयत्न (कोणतेही तीन) प्रश्न

[3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) भारतीय न्याय संहिता, 2023 लागू होण्यापूर्वी भारतातील फौजदारी कायद्याची ऐतिहासिक गार्शनभूमी आणि विकास यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) भारतीय न्याय संहिता, 2023 च्या कलम 14 व 17 मधील तरतुदींची चर्चा “वस्तुस्थितीची चूक” या संदर्भात करा. संबंधित खटल्याच्या कायद्याच्या संदर्भात वस्तुस्थितीची चूक आणि कायद्याची चूक यात फरक करा. तसेच वस्तुस्थितीची चूक वैध बचाव ठरू शकते अशा परिस्थितीचे ही विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3) भारतीय न्याय संहिता, 2023 च्या कलम 4 ते 13 मधील विविध प्रकारच्या शिक्षेशी संबंधित तरतुदींची चर्चा करा?
- प्रश्न 4) भारतीय न्याय संहिता, 2023 अन्वये विविध गुन्ह्यांचे सविस्तर वर्णन करा. पूर्ण झालेल्या गुन्ह्यांपेक्षा कमी पडणारी कृत्ये अजूनही दंडनीय का मानली जातात?
- प्रश्न 5) भारतीय न्याय संहिता, 2023 च्या कलम 100 व 101 चा संदर्भ देऊन खून आणि सडोष मनुष्यवध यातील फरक समजावून सांगा.

भाग- ब

प्रयत्न (कोणतेही दोन) प्रश्न

[2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6)** मॅनॉटन नियम आणि भारतीय न्याय संहिता, 2023 च्या कलम 22 च्या संदर्भात वेडेपणाच्या बचावासाठी एक टिपण लिहा. कायदेशीर वेडेपणा वैद्यकीय वेडेपणापेक्षा कसा वेगळा आहे?
- प्रश्न 7)** भारतीय न्याय संहिता, 2023 च्या कलम 106 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे “निष्काळजीपणामुळे मृत्यूस कारणीभूत ठरणे” या गुन्ह्यावर टिपण लिहा. गुन्हेगारी निष्काळजीपणा म्हणजे काय आणि मृत्यूस कारणीभूत ठरणार्या उतावीळपणा किंवा हेतुपुरस्सर कृत्यांपेक्षा ते कसे वेगळे आहे?
- प्रश्न 8)** भारतीय न्याय संहिता, 2023 च्या कलम 113 मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे “दहशतवादी कृत्ये” या गुन्ह्यावर एक टिपण लिहा. या तरतुदीनुसार दहशतवादी कृत्य म्हणजे काय आणि या वर्गीकरणाचे काय परिणाम होतात?
- प्रश्न 9)** भारतीय न्याय संहिता, 2023 च्या कलम 80 मध्ये परिभाषित केल्याप्रमाणे “हुंडाबळी” या गुन्ह्यावर टिपण लिहा. हुंडाबळीशी संबंधित कायदेशीर अंदाज आणि परिणाम काय आहेत?

भाग- क

प्रश्न 10) खालीलपैकी उत्तर (कोणतेही तीन)

[3 × 5 = 15]

- अ) ब झाडाझुडपांमध्ये बंदूक चालवतो. सी झाडाझुडपांच्या मागे बसला आहे हे माहित नसते. भारतीय न्याय संहिता, 2023 अन्वये ब ने कोणते गुन्हे केले आहेत? कारणासह समजावून सांगा.
- ब) पी हा लंडनमध्ये राहणारा अमेरिकन नागरिक आहे. तेथून पी लखनौमध्ये राहणाऱ्या भारतीय नागरिक क्यू ला ईमेल पाठवतो. ई-मेलच्या माध्यमातून पी क्यूला फसवतो आणि शेअर्समध्ये गुंतवणुकीसाठी 50 लाख रुपये ट्रान्सफर करण्यास क्यूला प्रवृत्त करतो. पी कधीही क्यूसाठी कोणतेही शेअर्स खरेदी करत नाही, परंतु सर्व पैसे वैयक्तिकरित्या वापरतो. भारतीय न्याय संहिता, 2023 मध्ये पी ला फसवणुकीबद्दल शिक्षा करण्याचा अधिकार आहे का?
- क) एक्स, वाय आणि झेड यांनी बँक दरोड्याची योजना आखली. ठरलेल्या दिवशी एक्स आणि वाय प्रत्यक्ष दरोडा टाकण्यासाठी बँकेच्या आत गेले, तर झेड कारमधून बाहेर थांबले जेणेकरून ते सर्व नंतर पळून जाऊ शकतील. कॅशियरने पैसे देण्यास नकार दिला आणि पोलिसांना बोलावण्याचा प्रयत्न केला तेव्हा एक्सने कॅशियरला गोळ्या घालून ठार मारले. भारतीय न्याय संहिता, 2023 अंतर्गत हत्येसाठी वाय आणि झेडच्या दायित्वाची चर्चा करा.
- ड) प्रवासाला जाणारा झेड आपली प्लेट गोदामाचा रखवालदार अ कडे सोपवतो, जोपर्यंत झेड पुनरागमन। अ ही थाळी एका सोनाराकडे घेऊन जातो आणि विकतो. भारतीय न्याय संहिता, 2023 अन्वये अ ने कोणता गुन्हा केला आहे?
- इ) अ म्हणतो- “झेड हा प्रामाणिक माणूस आहे; त्याने कधीही बी चे घड्याळ चोरले नाही”; ते घडवून आणण्याच्या हेतूने झेडने बी चे घड्याळ चोरले असे मानले पाहिजे. भारतीय न्याय संहिता, 2023 अन्वये अ ने कोणता गुन्हा केला आहे?

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2351

[Total No. of Pages : 4

[6632]-13

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO-0505 : HEALTH & FOOD LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Part A, Part B and Part C are compulsory.
- 2) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 3) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 4) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 05 marks.

PART - A

Answer any three of the following questions : each question carries 15 marks :

[3 × 15 = 45]

- Q1) "Health in India has evolved from a spiritual and community-driven concept to a rights-based framework." Critically examine this transition with reference to ancient, medieval, and modern approaches to public health in India.
- Q2) The Indian Constitution does not explicitly guarantee a "Right to Health", yet courts have read it into Article 21. Critically evaluate the judicial approach and discuss whether India now needs an explicit constitutional amendment.
- Q3) Critically evaluate the effectiveness of India's regulatory mechanisms under any one of the following in addressing contemporary health challenges: PNDT Act or Maternity Benefit Act or Transplantation of Human Organs Act.
- Q4) "The Food Safety and Standards Act, 2006 represents a paradigm shift from a punitive to a preventive approach." Critically evaluate this shift with reference to the general principles of food safety.
- Q5) Critically evaluate the effectiveness of the Targeted Public Distribution System (TPDS) reforms under the National Food Security Act, 2013. Are these reforms sufficient to ensure food security in India?

P.T.O.

PART - B

Answer any two of the following questions: each question carries 10 marks :

[2 × 10 = 20]

- Q6)** Explain the concept of 'public health' in India and illustrate how social determinants such as sanitation, gender, and poverty influence health outcomes.
- Q7)** Explain the objectives and key features of the Mental Healthcare Act, 2017. Illustrate how the Act protects the rights of persons with mental illness through real or hypothetical examples.
- Q8)** Explain the link between malnutrition and the right to life in India. Use illustrations to show how poor nutrition affects children's educational and health outcomes.
- Q9)** Explain the role of grievance redressal mechanisms under the National Food Security Act, 2013. Illustrate how these mechanisms protect beneficiaries from denial of entitlements.

PART - C

Q10) Write Short answers on any three of the following questions: each question carries 5 marks :

[3 × 5 = 15]

- Difference between preventive healthcare and curative healthcare.
- Right of migrant worker for free emergency services.
- Medical negligence under Indian law.
- What is nutritional security.
- Food Safety Officer (FSO).

Total No. of Questions : 10]

PF-2351

[6632]-13

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO-0505 : HEALTH & FOOD LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.

भाग - अ

खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत : [3 × 15 = 45]

- प्रश्न 1) “भारतामध्ये आरोग्य हा केवळ आध्यात्मिक व समुदाय - आधारित संकल्पनेतून हक्क - आधारित चौकटीपर्यंत विकसित झाला आहे.” प्राचीन, मध्ययुगीन आणि आधुनिक सार्वजनिक आरोग्य दृष्टिकोनांच्या संदर्भात या परिवर्तनाचे समालोचनात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) भारतीय संविधानात “आरोग्याचा हक्क” स्पष्टपणे नमूद नाही; तरीही न्यायालयांनी तो परिच्छेद 21 च्या व्याख्येत अंतर्भूत मानला आहे. या न्यायिक दृष्टिकोनाचे समालोचनात्मक मूल्यमापन करा आणि भारताला आता स्पष्ट संविधानिक दुरुस्तीची गरज आहे का, यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) समकालीन आरोग्य आहूनांना तोंड देताना भारतातील कोणत्याही पुढील एका नियामक कायद्याची कार्यक्षमता समालोचनात्मकरीत्या तपासा : PNDT अधिनियम, मातृत्व लाभ अधिनियम, मानवी अवयव प्रत्यारोपण.
- प्रश्न 4) “अन्न सुरक्षा आणि मानक अधिनियम, 2006 हे दंडात्मक दृष्टिकोनातून प्रतिबंधात्मक व प्रतिबंधक दृष्टिकोनाकडे झालेले मूलभूत परिवर्तन दर्शवते”. अन्नसुरक्षेच्या सर्वसाधारण तत्वांच्या संदर्भात या बदलाचे समालोचनात्मक मूल्यांकन करा.
- प्रश्न 5) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, 2013 अंतर्गत लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणाली (TPDS) मध्ये करण्यात आलेल्या सुधारणांची कार्यक्षमता समालोचनात्मकरीत्या तपासा. या सुधारणा भारतातील अन्नसुरक्षा सुनिश्चित करण्यास पुरेशा आहेत का?

भाग - ब

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या : प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत : [2 × 10 = 20]

- प्रश्न 6) भारतामधील सार्वजनिक आरोग्य ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि स्वच्छता, लिंगभेद, गरीबी अशा सामाजिक निर्धारकांमुळे आरोग्यपरिणाम कसे प्रभावित होतात, हे उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) मानसिक आरोग्यसेवा अधिनियम, 2017 चे उद्दिष्टे आणि प्रमुख वैशिष्ट्ये समजावून सांगा. हा अधिनियम मानसिक आजार असलेल्या व्यक्तींचे हक्क प्रत्यक्ष किंवा काल्पनिक उदाहरणांद्वारे कशाप्रकारे संगक्षित करतो, हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 8) अल्पपोषण (malnutrition) आणि भारतातील जीवनाच्या हक्काचा (Right to Life) परस्परसंबंध स्पष्ट करा. अल्पपोषणामुळे मुलांच्या आरोग्यावर आणि शैक्षणिक प्रगतीवर कसा परिणाम होतो, हे उदाहरणांसह सादून दाखवा.
- प्रश्न 9) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, 2013 अंतर्गत तक्रार निवारण यंत्रणांची भूमिका समजावून सांगा. या यंत्रणांमुळे लाभार्थ्यांना हक्कांपासून वंचित राहण्यापासून कशी संरक्षण मिळते, हे उदाहरणांसह स्पष्ट करा.

भाग - क

प्रश्न 10) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांवर लहान नोट्स लिहा : प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत :

[3 × 5 = 15]

- अ) प्रतिबंधात्मक आरोग्य सेवा आणि उपचारात्मक आरोग्यसेवा दरम्यान फरक.
- ब) विनामूल्य आपत्कालीन सेवांसाठी स्थलांतरित कामगारांचा अधिकार.
- क) भारतीय कायद्यांतर्गत वैद्यकीय दुर्लक्ष.
- ड) पौष्टिक सुरक्षा म्हणजे काय?
- इ) अन्न सुरक्षा अधिकारी (एफएसओ).

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2353

[Total No. of Pages : 4

[6632]-15

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

**LO-0507 : CRIMINAL PSYCHOLOGY AND CRIMINAL
SOCIOLOGY**

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any three questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.

PART - A

[45]

- Q1) Examine the various schools of criminology.
- Q2) Analyze the definition, nature, objectives and scope of Criminal Psychology.
- Q3) Explain Social Disorganization Theory.
- Q4) Critically evaluate Cohen's theory of Delinquent Subculture. Compare its views with Miller's theory of Lower-Class Gang Delinquency.
- Q5) Define Psychometric Test. Explain its utility and application in the context of analyzing and predicting Criminal Behavior.

P.T.O.

PART - B

[20]

- Q6)** Examine the relationship between socialization and criminal behavior, focusing specifically on Edwin Sutherland's Differential Association Theory.
- Q7)** Define Forensic Psychology and elaborate on its multifaceted applications in Judicial System.
- Q8)** Discuss the views of the early positivist approach as conceptualized by Cesare Lombroso and his notion of the 'born criminal'.
- Q9)** Critically evaluate the core arguments and societal implications of Howard Becker's Labeling Theory.

PART - C

[15]

Q10) Write short notes on the following (Any Three) :

- a) Enrico Ferri
- b) Merits and demerits of criminal profiling
- c) Neutralization and rift theory
- d) Human aggression and violence to crime
- e) Self control theory

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-2353

[6632]-15

Third Year B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO-0507 : CRIMINAL PSYCHOLOGY AND CRIMINAL
SOCIOLOGY

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
- 2) भाग ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
- 3) भाग क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग - अ

[45]

खालील प्रश्नांची तपशीलवा उत्तरे द्या (कोणतेही तीन)

- प्रश्न 1) गुन्हेगारीशास्त्राच्या विविध प्रणालींचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) गुन्हेगारी मानसशास्त्राची व्याख्या, स्वरूप, उद्दिष्टे आणि व्याप्ती यांचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3) सामाजिक अव्यवस्था सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) कोहेनच्या अपराधी उपसंस्कृतीच्या सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यांकन करा. मिलरच्या निम्न-वर्गीय टोळी अपराधाच्या सिद्धांताशी त्याच्या मतांची तुलना करा.
- प्रश्न 5) मानसोपचार चाचणीची व्याख्या करा. गुन्हेगारी वर्तनाचे विश्लेषण आणि भाकित करण्याच्या संदर्भात त्याची उपयुक्तता आणि उपयोग स्पष्ट करा.

- प्रश्न 6)** एडविन सदरलँडच्या विभेदक संघटना सिद्धांतावर लक्ष केंद्रित करून समाजीकरण आणि गुन्हेगारी वर्तन यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 7)** न्यायवैद्यक मानसशास्त्राची व्याख्या करा आणि न्यायिक व्यवस्थेतील त्याच्या बहुआयामी अनुप्रयोगावर तपशीलवार चर्चा करा.
- प्रश्न 8)** सेसेरो लोम्ब्रासो यांनी मांडलेल्या सुरुवातीच्या सकारात्मक दृष्टिकोनाच्या आणि 'जन्मजात गुन्हेगार' या त्यांच्या कल्पनेच्या विचारांवर सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 9)** हॉवर्ड बेकरच्या लेबलिंग सिद्धांताच्या संदर्भातील मुख्य युक्तिवाद आणि सामाजिक परिणाम यांचे टीकात्मक मूल्यांकन करा.

- प्रश्न 10)** खालील टिपा लिहा (कोणतेही तीन) :
- अ) एनरिको फेरी
 - ब) गुन्हेगारी प्रोफाइलिंगचे फायदे आणि तोटे
 - क) तटस्थीकरण आणि रिफ्ट (प्रवाह) चा सिद्धांत
 - ड) मानवी आक्रमकता आणि गुन्हेगारीपासून होणारी हिंसा
 - इ) आत्मनियंत्रण सिद्धांत

ॐॐॐ

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2354

[Total No. of Pages : 4

[6632]-16

T.Y. B.A. LL.B.

(Five Year Law Course)

LO-0508 : AGRICULTURAL MARKETING LAW

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in part A is for 15 Marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in part B is for 10 Marks.
- 3) Answer any three questions from Part C as directed. Each question is for 5 Marks.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Explain Concept of Agricultural Marketing and Market alongwith Classification of Markets & Types of Marketing.
- Q2) Elaborately Explain Objects., Reasons and Salient Features of the Laws passed for Warehousing, Food Product Export, Grading and Marketing.
- Q3) What is meaning of Contract Farming Agreement and Marketing Through Electronic Trading under The Maharashtra Agricultural Produce Marketing (Development and Regulation) Act, 1963.
- Q4) Discuss in detail procedure for procurement of Prescription of grade designations. Under Agricultural Produce (Grading and Marking) Act, 1937 along with Penalty for unauthorised marking with grade designation mark.
- Q5) Write a detail note on Farmers' Rights under The Protection of Plant Varieties and Farmers Rights Act, 2001.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Discuss Background, Objects and Salient Features of the Model Act on the State Agricultural Produce Marketing (The State Agricultural Produce Marketing (Development and Regulation) Act, 2016.
- Q7) Write a detail note on Characteristic Features of Indian Agriculture and Farmers' Community.

P.T.O.

Q8) Discuss in detail Integrated Child Development Services (ICDS) provisions under the National Food Securities Act, 2013.

Q9) Write a detailed note on Registration of Plant Varieties and Essentially Derived Variety under the Protection of Plant varieties and Farmers Rights Act, 2001.

PART - C

Q10) Write Short Notes On :

[3 × 5 = 15]

- a) Pradhan Mantri Fasal Bima Yojana (PMFBY).
- b) Unified Package Insurance Scheme.
- c) Public Distribution System.
- d) Control of Market Committee.
- e) Farm Income Insurance Scheme FIIS

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PF-2355

[6632]-17

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO 0509 : INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Answer any three questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.
- 2) Answer any two questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.
- 3) Answer any 3 questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

PART - A

[3 × 15 = 45]

- Q1) Trace out the historical Development of Intellectual Property. Enumerate the Basic Principles and Objectives of TRIPS for the protection of Intellectual Property.
- Q2) Explain the Meaning and definition of Copyright. Discuss the Rights of copyright Holder.
- Q3) A patent is a right granted to a person who has invented a new and useful article or an improvement of an existing article or a new process of making an article - Explain
- Q4) Discuss the concept of Well Known Marks with appropriate illustrations. Enumerate the Basic Features, and advantages of the Madrid System.
- Q5) What do you mean by Bio-diversity and Traditional Knowledge? Enumerate the need of protection of Bio-diversity and Traditional Knowledge with landmark Judicial decisions.

PART - B

[2 × 10 = 20]

- Q6) Explain the Meaning and definition of Industrial Designs. What are differences between Industrial Designs and Copyright?
- Q7) Discuss the Concept of Trade Secret and provisions for its protection under the TRIPS Agreement.

P.T.O.

- Q8)** Define the concept of patent and write a note on The Patent Cooperation Treaty.
- Q9)** Explain the concept of Intellectual Property and its Importance in the present era at national and International level.

PART - C

[3 × 5 = 15]

Q10) Write short Notes on any Three :

- a) Kinds of Intellectual Property
- b) Benefits of the Hague Agreement for Industrial Designs
- c) Access to Genetic Resources and Benefit Sharing
- d) Traditional knowledge
- e) The UPOV Convention

ॐॐॐॐ

Total No. of Questions : 10]

PF-2355

[6632]-17

B.A. LL.B.

(Third Year of Five Year Law Course)

LO 0509 : बौद्धिक संपदा अधिकार - I

(2017 Pattern) (Semester - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) भाग-अ मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
- 2) भाग-ब मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
- 3) भाग-क मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.
- 4) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

भाग - अ

[45]

- प्रश्न 1) बौद्धिक संपदेच्या ऐतिहासिक विकासाचा मागोवा घ्या. बौद्धिक संपदेच्या संरक्षणासाठी TRIPS ची मूलभूत तत्वे आणि उद्दिष्टे सांगा.
- प्रश्न 2) कॉपीराइटचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा. कॉपीराइट धारकाच्या अधिकारांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) पेटंट हा एखाद्या व्यक्तीला दिलेला हक्क आहे ज्याने नवीन आणि उपयुक्त वस्तूचा शोध लावला आहे किंवा अस्तित्वात असलेल्या वस्तूत सुधारणा केली आहे किंवा वस्तू बनवण्याची नवीन प्रक्रिया आहे - स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) सुप्रसिद्ध ट्रेडमार्क च्या संकल्पनेची योग्य उदाहरणासह चर्चा करा. माद्रीद पद्धती ची मूलभूत वैशिष्ट्ये आणि फायदेयांची गणना करा.
- प्रश्न 5) जैव-विविधता आणि पारंपारिक ज्ञान म्हणजे काय? ऐतिहासिक न्यायिक निर्णयांसह जैव-विविधता आणि पारंपारिक ज्ञानाच्या संरक्षणाची आवश्यकता कथन करा.

भाग - ब

[20]

- प्रश्न 6) औद्योगिक रचनांचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा. औद्योगिक डिझाइन आणि कॉपीराइटमध्ये काय फरक आहेत?
- प्रश्न 7) TRIPS करारांतर्गत व्यापार गुपित संकल्पना आणि त्याच्या संरक्षणासाठी च्या तरतुदींची चर्चा करा.

प्रश्न 8) पेटेंटची संकल्पना परिभाषित करा आणि पेटेंट सहकार्य करारावर एक टीप लिहा.

प्रश्न 9) राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर बौद्धिक संपदा संकल्पना आणि सध्याच्या युगात त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

भाग - क

[15]

प्रश्न 10) कोणत्याही तीन वर टिपा लिहा :

- अ) बौद्धिक संपत्तीचे प्रकार
- ब) औद्योगिक डिझाइनसाठी हेग कराराचे फायदे
- क) अनुवांशिक संसाधनां मध्ये प्रवेश आणि लाभ सामायिकरण
- ड) प्रसारण अधिकार
- इ) UPOV अधिवेशन

ॐ ॐ ॐ